

{Ejnar Bjerre Jørgensen: Vester Sogns Gårdshistorie}

Katballe

Matr. nr. 2 Rørbæk.

Katballe, der tidligere hed Lille Lindet, er en meget gammel fæstegård under Rørbæk. Det er først d. 18. sept. 1713, at man finder det nødvendigt at omtale fæsteren, stedet hørte jo under Rørbæks takst.

Da Sejer Sejersen købte Rørbæk, var Jens Jensen fæster i Lille Lindet. Efter jordebogen var hans landgilde 1 ørte rug og 1 pund smør (knap 15 kg). Han havde dog en forgænger, der hed Mads Madsen, men han omtales kun i en skatteliste i 1704. Det er ikke helt sikkert, at Mads Madsen, der er nævnt i 1712, er den samme, det kunne være en søn.

Jens Jensen fik en søn Seyer i 1715, han blev døbt d. 23. juni. Sønnen Jens blev døbt d. 17. marts 1717. Mads blev døbt d. 3. sep. 1719.

Mads Madsen har nok stadig boet i Katballe, for d. 4. juli 1717 blev hans søn Mads begravet, og d. 30. marts 1718 blev hans datter Anne begravet. Hun blev 13 år og Mads blev 5 år. Mads Madsen omtales ikke mere som fæster.

Omkring 1720 blev Jens Jensen afløst af Niels Sørensen. Antagelig er Jens Jensen flyttet til Skovsbøl, så det var ham, der døde der i 1740 og blev begravet d. 2. jan. 1741. Han var født i 1690. Niels Sørensen fik en søn, der blev døbt Seyer Seyersen i 1722. Han blev døbt d. 8. febr. I 1724 fik han sønnen Niels, der blev døbt d. 24. sept. Svenning blev døbt d. 11. maj 1727. Peder blev døbt d. 22. okt. 1730. Niels Sørensen havde før boet i Skovsbøl, der fik han 3 døtre og et navnløst barn, der døde ved fødslen. Kun en af døtrene, Cathrine, levede. Niels gik under navnet Niels Skovsbøl, men han kom fra Knob i Vrads herred, og måske rejste han dertil, da han forlod Katballe omkring 1740.

Hverken Niels Sørensen eller Jens Jensens hustru omtales ved navn i kirkebogen. Niels Sørensens svigermor hed Karen Ibsdatter, men det er ikke lykkedes at finde, hvor hun var fra, og hvem hun var gift med. Jens Jensen var søn af Jens Christensen i Rønslunde og broder til Christen Jensen i Krejbjerg, og hans mor hed Zidse. Der er noget, der tyder på, at hans kone kunne være datter af Thomas Nielsen i Lindet. Han levede fra 1664 til 1743 og var gift 2 gange.

Katballe blev regnet for et bol i jordebogen. Jens Jensen havde svaret den fulde landgilde, men efter at Johan Jacob Sejer den ældre var død i 1727, overtog Niels Sørensen inspektionen over Rørbæk bøndergods, og så slap han for at betale landgilde.

D. 8. april nævner birkedommer Stribolts enke i Rørbæks jordebog en ny fæster i Katballe, det var Jens Jensen, men han var der så kort tid, at det er umuligt at vide, hvem han var.

Allerede i 1741 var han afløst af Mads Jensen, og ham er der ingen problemer med, han var ugift, så han spiste og opholdt sig hos sin bror Jens Jensen i Skovsbøl. De var begge sønner af den tidligere fæster Jens Jensen i Katballe. Han havde mellem 1 og 2 tdr. hartkorn i fæste efter pastor Berings opgivelser. Han havde fuld avl og havde både hest og køer, så pastor Bering var meget misfornøjet med, at assessor Bredahl undlod at svare tiender af stedet.

Mads Jensen var fæster til 1745, så kom Jens Jonassen, der antagelig var fra Rønslunde og broder til Peder Jonassen der. Han synes ligesom Niels Sørensen at have haft lidt funktion på Rørbæk. Jens Jonassen var født i 1716, og han var gift med Inger Nielsdatter, der var født i 1714. Det ser ud til, at hun havde en søster Anne i Rønslunde, Bodil i Tværmose og Karen i Koutrup, det mest sandsynlige er, at hun var fra Sunds sogn.

De fik sønnen Niels i 1747, døbt d. 15. okt. Han døde 1½ gl. I 1749 fik de igen en søn Niels, døbt d. 6. jan. 1750. D. 19. dec. 1752 blev datteren Ellen født, døbt d. 27. dec. D. 28. sept. 1755 blev Anne Marie født, hun blev døbt d. 5. okt.

I Jean de Trapauds jordebog er Jens Jonassens landgilde sat til 4 rigsdaler og 4 tdr. rug. Det svarer til landgilden af en gård. Det ser ud til, at Johan Jacob i Lindet by har haft noget af Katballe i fæste, han skulle svare 6 rigsd. og 2 tdr. rug. Jordebogen er dateret efter Trapauds død i 1755.

Da Trapaud købte Rørbæk i 1754 var der ud for Katballe opført et helt ukendt navn Iver Simonsen, hans landgilde svarede til Jens Jonassens, og da han stadig boede i Katballe, må det simpthen være en fejl. Da Johan Jacob Sejer havde overtaget Rørbæk i 1757, var navnet igen Jens Jonassen med uforandret landgilde.

I jordebogen fra 1770 oplyses det, at Jens Jonassen skulle gøre hoveri på Rørbæk efter aftale, og han skulle betale alle 3 tiender til gården. Landgilden var stadig den samme.

Anne Jensdatter i Katballe, der d. 16. juni 1767 blev trolovet med Niels Jensen i Sønder Hindskov, må være en datter, der var født, inden Jens Jonassen overtog Katballe. De blev gift d. 18. okt. Anne Marie, der var født i 1755, blev d. 7.

nov. 1776 gift med enkemand Jens Andersen fra Tørring. Hendes broder Niels Jensen blev samme dag gift med Anne Cath. Jensdatter fra Nyhus på Rørbæk mark. Jens Møller i Nyhus var forlover, og det må være hendes far, der egentlig hed Jens Jørgensen. Han var født i 1722, men hans alder er måske opgivet forkert, så han er født i 1727 og søn af landsoldaten Jørgen Andersen i Lindet. Han døde i 1801 og blev begravet d. 8. marts. Ane Cathrine var født i 1748 men ikke i Vester. Niels Jensen overtog fæstet, da han var blevet gift.

Inger Nielsdatter døde i 1776 og blev begravet d. 6. marts. Jens Jørgensens kone var død kort forinden og begravet d. 22. okt. 1775. Hun blev 55 år gl., men hendes navn er ikke nævnt.

Jens Jonassen døde i 1786, han blev begravet d. 20. december i sit 70. år.

I indberetningen til Koldinghus om herregårde og bøndergods i 1785 beskrives Katballe som en gård på "ungefær 3 tdr. hartkorn". Mere nøjagtig var det ikke. De andre gårde i Vester var ellers præcist angivet i hartkorn. Gården beboedes af Niels Jensen, men der nævnes intet om hans afgifter.

Niels Jensen og hans kone boede på gården med 4 børn i 1787, der var ingen fremmed hjælp. Sønnen Jens blev født i 1777, hjemmedøbt og fremstillet i kirken d. 13. april. Hans morfar Jens Jørgensen i Nyhus var d. 15. okt blevet gift igen. Hans kone Maren Henningsdatter, der havde været gift med en skoleholder i Brande, bar Jens. Datteren Inger Marie blev født i 1779, hjemmedøbt d. 19. juli. Niels Madsens kone i Hedegård, Sidsel Marie, bar hende i kirken senere. Sønnen Jørgen blev født i 1783 og hjemmedøbt d. 26. april. Niels blev født i 1787, hjemmedøbt d. 19. maj. Sønnen Jørgen døde 3 år gl. i 1787. I 1790 fik de igen en søn, der blev døbt Jørgen d. 8. maj. I 1793 blev sønnen Peder født, han blev døbt d. 22. sept.

D. 13 juni 1793 blev Niels Jensen selvejer, da han købte sin fæstegård af Christen Christensen på Rørbæk. Hartkornet var 2 tdr. 2 skp. 1 alb. Købesum 325 rigsdaler. Niels Jensen udstedte samtidig en obligation til justisråd de Thygesen på Mattrup. De 3 tiender skulle forsat svares til Christensen.

D. 14. sept. 1815, skøde fra Niels Jensen til søn Niels Nielsen. Hartkornet var uforandret. De 3 tiender skulle nu svares til forligskommissær Leth i Vester mølle. Ane Cathrine og Niels Jensen fik aftægt på gården. Ane Cathrine døde d. 25. okt. 1824, 76 år gl. Niels Jensen døde d. 17. febr 1825, 77½ år gl.

Arven til børnene havde de ordnet i forvejen. Sønnen Peder Nielsen skulle have 300 rigsbankdaler sedler & tegn.

D. 26. nov. 1823 udstedte Niels Nielsen en obligation til ham på beløbet med sikkerhed i Katballe.

Niels Nielsen blev d. 3. maj 1823 gift med Maren Christensdatter fra Vesterlund. Hun var født i 1796, døbt d. 17. juli og datter af Christen Nielsen og hans 2. kone Ane Marie Madsdatter Overgård. De fik sønnen Niels Peter d. 9. dec. 1823. Christen blev født d. 8. jan. 1832. Jørgen d. 14. aug. 1835 og Peder d. 24. sept. 1837. Datteren Inger Marie Kathrine blev født d. 5. sept. 1825. Anne Marie blev født d. 1. jan. 1828. Maren d. 28. dec. 1829 og Mette Marie d. 10. april 1834.

Mette Marie døde 4 mdr. gl. i 1834. De 2 ældste døtre rejste til Sindbjerg og Gårslev og vendte åbenbart ikke tilbage til Vester.

D. 15. juli 1828 lånte Niels Nielsen 300 rbd. s. & t. af landmåler N. A. Thyregod på Rørbæk og pantsatte Katballe med 1. prioritet. Hans broder Peder Nielsen var blevet gift med Inger Kristine Nielsdatter fra Hedegård, og han fik sin arv udbetalt.

I 1829 optog Leth i Vester mølle et lån og satte Katballes tiender i pant. Det viser, at gården svarede sine tiender med 3 tdr 4 skp. 3 ¼ fkr. Rug in natura.

D. 13 juni 1832 lånte Niels Nielsen endnu 100 rbd. sedler af Thyregod på Rørbæk.

D. 8. Juni 1851, skøde fra Niels Nielsen til søn Niels Peter Nielsen på gården Katballe på Rørbæk mark. Hartkorn under matr. nr. 2 Rørbæk, 1 td. 6 skp. 1 fkr. 2½ alb. Købesum 500 rigsbankdaler rede sølv.

I matriklen i 1844 var hartkornet blevet ændret til 2 tdr. 2 fkr. 1 alb., og d. 24. marts 1846 havde Niels Nielsen fået udstykningstilladelse for parcel matr. nr. 2b Rørbæk og solgt den fra til Søren Andersen.

D. 18. sept. 1851 udstedte Niels P. Nielsen en opholdskontrakt til sine forældre. Til deres beboelse skulle der indrettes 3 fag i den søndre ende af det vestre hus.

Niels Peter Nielsen blev d. 29. maj 1852 gift med Marie Kirstine Jensdatter. Hun var født d. 10. maj 1830 og datter af afdøde gmd. Jens Peter Thomsen og Zidsel Christensdatter i Lindet.

Niels Nielsen døde d. 3. febr 1859, 72 år gl. Maren Christensdatter døde d. 6. dec. 1872, 76 år gl.

Marie Kirstine og Niels P. Nielsen fik sønnen Jens Peter d. 8. april 1853, datteren Mette Marie d. 6. sept. 1854, Niels blev født d. 5. dec. 1855. Han fik i 1917 navnebevis som Niels Katballe. Zidsel Marie blev født d. 14. dec. 1857. Maren

d. 3. jan. 1860. Thomas Peder blev født d. 27. marts 1864 og Nielsine d. 12. jan. 1867. Nielsine døde 2 år gl. d. 10. jan. 1869, og samme år d. 18. marts blev der født en datter, der fik navnet Nielsine Marie.

D. 25. dec. 1870 blev Kristian født, og d. 11. sept. 1872 Niels Peter. Datteren Dusine blev født d. 2. juli 1874.

Niels Peter Nielsen var blevet sognefoged omkring 1860. Broderen Christen boede i nogle år i Katballe og ernærede sig som træskomand.

Datteren Mette Marie blev i 1881 gift med mølleforpagter Lars J. P. Nielsen i Låge.

D. 20. okt. 1894, skøde fra Niels Peter Nielsen til Jens Christian Nielsen Skovsbøl. Han var født d. 11. juni 1862 i Åle sogn, og han var gift med Niels Peter Nielsens datter Nielsine Marie.

Niels P. Nielsen og hans kone fik aftægt på gården. J. Chr. Skovsbøl havde i 1901 sønnen Kasper, der var født d. 21. juni 1895. I 1906 var der også datteren Alma Boline, der var født d. 12. april 1902, men da var hans kone død. Marie Kirstine var blevet enke og boede stadig på gården. Også Jens Chr. Skovsbøl blev sognefoged.

D. 20. nov. 1912 skødede Jens Chr. Skovsbøl gården til Peder Christensen Overgård og købte i stedet matr. nr. 2 i Skovsbøl. Peder Christensen Overgård var født d. 16. juli 1881 i thyregod, søn af Christen Pedersen og Dorthea Kirstine Marie Sørensen.

D. 26. okt. 1926, skifteudskrift læst som adkomst for enke Kirstine Overgård.

D. 3. okt. 1927, skøde fra skifteretten til Søren Christensen Overgård.

D. 14. okt. 1950, skøde fra Søren Overgård til søn Karl Overgård.

D. ???, skøde fra Karl Overgård til søn Søren Overgård.

1987: Karl Overgård, Vester Møllevej 1, Katballe.

1994: Inger og Vagn Knudsen, Vester Møllevej 1, Katballe.

::::

Matr. nr. 2c Rørbæk.

D. 13. aug. 1918, udstykket fra matr. nr. 2a Rørbæk og solgt af Peder Christensen Overgård til Rasmus Jensen til forening med matr. nr. 2b Rørbæk.

::::

Matr. nr. 2d Rørbæk.

D. 23. okt. 1926, udstykket fra matr. nr. 2a Rørbæk og solgt af enke Kristine Overgård til Christian Hansen til forening med matr. nr. 2b Rørbæk.

::::

Matr. nr. 2f Rørbæk.

D. 22. okt. 1928, skøde fra Søren Overgård til Ejnar Madsen. Hartkorn 3 skp. 1 fkr. 1½ alb. Udstykket fra matr. nr. 2a Rørbæk. Ejnar Madsen er født d. 31. marts 1900 og søn af Niels Madsen og Petrea Madsen, født Nielsen, i Lindet.

..., skøde fra Ejnar Madsen til Jens Christian Mortensen.

..., skøde fra Jens Christian Mortensen

1994: Else og Ejvind Lager, Lille Katballe, Vester Møllevej 2. Rørbæk.

Udstykninger fra Katballe.

Matr. nr. 2b Rørbæk.

D. 24. marts 1846 fik Niels Nielsen i Katballe udstykningstilladelse til sin gård matr. nr. 2 Rørbæk.

D. 21. april 1846, skøde fra Niels Nielsen til Søren Andersen fra Hindskov på parcel nr. 2 af Katballe. Hartkorn 2 skp. 1½ alb. Købesum 250 rigsbankdaler rede sølv.

Søren Andersen var født i Åle i 1785 eller 86. han blev d. 8. maj 1824 gift med Abelone Marie, der var født i 1802 og datter af Lars Hansen og Marie Pedersdatter i Vesterlund. De havde i mange år boet i Nørhus, matr. nr. 7 i Hindskov.

D. 14. maj 1853, skøde fra Søren Andersen til Jørgen Sørensen fra Dauding. Hartkorn som før, købesum 300 rigsbankdaler.

Der blev samme dag operettet en aftægtskontrakt for Søren Andersen og hustru. De skulle have de 3 østre fag i det søndre hus til beboelse. Kontraktens kapitalværdi blev ansat til 160 rigsbd. + 2 rigsbd. for havejord. Jørgen Sørensen var snedker.

D. 20. aug. 1853 udstedte Jørgen Sørensen en obligation på 200 rbd. til Søren Andersen, der fik sikkerhed i ejendommen.

Søren Andersen døde d. 30. dec. 1863, hans alder opgives da til 80 år. Abelone blev d. 10. sept. 1874 gift med aftægtsmand Christen Christensen i Skovsbøl, og da han døde i 1884, flyttede hun til Vesterlund, hvor hun døde d. 1. juli 1888, 86 år gl. Hun havde ingen børn.

Jørgen Sørensen var født i Grædstrup i 1814, han var gift med Karen Marie Jørgensen, født i Nr. Snede i 1823. De fik en datter Ane Kathrine Marie d. 30. dec. 1854.

D. 18. juni 1861, skøde fra Jørgen Sørensen til Poul Mogensen på matr. nr. 2b Rørbæk. Hartkornet opgives til 2 skp. ½ alb. Købesum 300 rigsdaler. Aftægt hvilede på stedet til Søren Andersen og kone. Samme dag skødede Thomas Johansen matr. nr. 8 Kirkehus eller Nyhus også af Rørbæk mark til Poul Mogensen. Hartkorn 2 skp. 2½ alb. Købesum 800 rigsdaler rigsmønt. På det sted hvilede der aftægt til J. Chr. Madsen og kone.

Thomas Johansen var klodsmager og havde drevet høkerforretning på stedet. Han forstrakte Poul Mogensen med et lån på 500 rd. med sikkerhed i matr. nr. 8 Rørbæk. Så flyttede han til Horsens, hvor han døde året efter.

D. 18. maj 1878 mageskiftede Niels Christian Andersen med Simon Christensen på Store Risager. N. Chr. Andersens 2 sønner Anders Kristian og Niels Olesen Andersen var også født på Rørbæk mark. Den første blev født d. 24. sept. 1869, den anden d. 7. juli 1872.

Simon Christensen havde haft St. Risager siden 1842. Han havde været gift med Maren Nielsen Thyregod, der var død i 1861. Han var nu gift med Barbara Jensen, født i 1837 i Ø. Nykirke. Sønnen Niels Andreas I. Simonsen var med til Rørbæk mark, han blev d. 23. mts 1878 gift med Karen Nielsen fra Ildved.

Mette Marie Simonsen blev d. 27. maj 1881 gift med smed Kr. Nielsen Hjermind i Vejle. Jensine Martine Simonsen blev gift med mejerist Laurids Hvolbæk Lund i Jelling.

D. 1. marts 1892, skøde fra Simon Christensen til sin datter i 2. ægteskab Maren Simonsen, født d. 25. dec. 1873 i Risager. Hun var sy pige og husbestyrerinde for faderen i 1901, hans 2. kone var død i 1898. De havde karl og hyrdepige.

D. 27. okt. 1901, skøde fra Maren Simonsen til Jens Jensen. Han var født d. 19. sept. 1839 og gift med Ane Kirstine Jørgensen, der var født d. 27. febr. 1840, men der er ingen oplysninger om, hvor de var født.

D. 14. april 1912, skøde fra Jens Jensen til Rasmus Jensen, der var født i Hammer d. 12. febr. 1858. Han var broder til Niels Jensen på Rørbæk. Han havde været gift med Mette Marie Kristensen fra Ejstrup. Hun var død d. 23. jan. 1890. Han blev gift igen, men hans 2. kone døde i 1897.

D. 13. aug. 1918, skøde fra Peder Christensen Overgård til Rasmus Jensen på matr. nr. 2c Rørbæk.

D. 25. jan. 1923 skødede Rasmus Jensen gården til Christian Hansen.

D. 23. okt. 1926, skøde fra Jens Peter Jensen til Christian Hansen på matr. nr. 5e Vesterlund.

D. 23. okt. 1926, skøde fra Kristine Overgård til Christian Hansen på matr. nr. 2d Rørbæk.

..., skøde til Gudmund Hansen

Poul Mogensen var født i Snoghøj i 1818. Han var gift med Kirstine Kristensen, der var født i Ø. Nykirke i 1814. De havde boet i Vonge og flyttede derfra til Justenborg. Mogensen var væver og husmand.

D. 4. juli 1862, skøde fra Poul Mogensen til Mathias Jensen fra Skanderborg på matr. nr. 2b Rørbæk, htk. 2 skp. 1½ alb. Købesum 562 rigsd. 85½ sk. Køberen overtog aftægten til Søren Andersen og kone.

Samme dag optog Mathias Jensen et lån på 450 rigsd. hos Anders Christensen Odderbæk i Thyregodlund med sikkerhed i stedet. Det ser ikke ud til, at Mathias Jensen har opholdt sig på ejendommen. Det var Anders Andersen fra Vonge og hans kone Ane Kristensen, der boede på stedet. De fik en søn Anders i 1863 og en søn Søren i 1865.

D. 16. febr. 1863 indgik Mathias Jensen et forlig ved forligskommisionen i Give om betaling af 50 rd. til Anders Christensen. Til sikkerhed gav han pant i besætning og indbo på ejendommen. Der var 2 køer, 2 får, 5 dyner, 5 puder, 2 borde, 1 skilderiur, 2 skabe, 6 stole med betræk, 1 kobberkedel, 1 saltkar, 1 balje og 3 jerngryder.

D. 12. febr. 1866, skøde fra Mathias Jensen til Anders Andersen på matr. nr. 2b Rørbæk. Købesum 600 rigsdaler rigsmønt. Skødet blev skrevet i Enkelund, men det er nok, fordi lærer Sørensen var behjælpelig.

D. 6. marts 1867 videresolgte Anders Andersen matr. nr. 2b Rørbæk til Niels Christian Andersen fra Thyregodlund for 550 rd. På tro og love erkærede han, at aftægten til Søren Andersens enke ikke oversteg 150 rd. Kapitalværdi. Niels Chr. Andersen var født d. 26 maj 1843 og søn af Anders Christensen og Ane Kathrine Christensdatter, Odderbæk, senere Thyregodlund. Han var gift med Ane Kirstine Nielsdatter født d. 17. nov. 1842 i Ø. Nykirke. De var blevet gift i 1866. Sønnen Martin Andersen blev født d. 2. Jan. 1875, mens de boede på Rørbæk mark.

D. 6. marts 1867 købte N. Chr. Andersen også Kirkehus, matr. nr. 8 Rørbæk og lagde den endelig ind under Engmarksgård, som den samlede ejendom kom til at hedde. Sælgeren var Poul Mogensen, der havde beholdt stedet. Han flyttede til Thyregod sogn.